

طول درمان و تاثیر آن در تعیین ارزش زوال موقت منافع

دکتر محمدحسین میرجلیلی

پزشک عمومی، کارشناس حقوق، سرپرست مرکز پزشکی قانونی منطقه مرکزی پزشکی قانونی تهران

بر اساس مواد ۴۴۸ و ۴۴۹ ق.م.ا جنایت بر نفس، عضو یا منفعت با دیه مقدر و دیه غیر مقدر (ارش) جبران میگردد. مقدار دیه مقدر در شرع مقدس معین شده و با وقوع جنایت ثابت می شود. لکن در خصوص ارزش "دادگاه بالحاظ نوع و کیفیت جنایت و تاثیر آن بر سلامت مجنی علیه و میزان خسارت وارده با در نظر گرفتن دیه مقدر و با جلب نظر کارشناس میزان آن را تعیین میکند." (۱)

در حال حاضر تعیین ارزش بر اساس کتب (۲) و دستورالعمل های تنظیم شده در پزشکی قانونی مبتنی بر مقایسه صدمات فاقد دیه معین با صدمات واجد دیه، درصد نقص عضوی اقتباس شده از کتب علمی تعیین نقص عضوی و در مواردی اجماع کارشناسان صورت میگیرد. لکن مبانی فوق جوابگوی جبران خسارات در تمامی موارد نیست. رشد و پیشرفت چشمگیر علم پزشکی و استفاده از روشها و ابزار نوین موجب شده بسیاری از صدمات که در گذشته موجب از بین رفتن کامل اعضا یا منافع میگردد، درمان شده و نقص جزئی یا کل رفع گردد. نابینایی چشم در اثر آب مروارید ناشی از ضربه که میتواند مشمول دیه کامل زوال منفعت بینایی گردد، امروزه با درمان مناسب بهبود می یابد، و تعیین میزان نقص بینایی نهایی اغلب جوابگوی خسارات ناشی از زوال موقت منافع (در این مثال بینایی) و نیز هزینه های تحمیل شده به مجنی علیه نمی باشد.

بر اساس قاعده عقلانی لاضرر "در زندگی اجتماعی و مدنی زیان رساندن به دیگران اولاً امری ناپسند است و ثانیاً عامل زیان در مقابل زیان دیده مسئول پرداخت خسارت است" (۳)

جان و مال و آبروی همه انسانها از نظر ارزشهای دینی و انسانی و قانون (ماده ۱ قانون مسئولیت مدنی) به یک نسبت مورد احترام و حمایت میباشد و ازین نظر تفاوتی میان فقیر و غنی، یا پیر و جوان یا عالم و جاهل و یا کارگر و بیکار نمیباشد، لکن ارزش افراد بر اساس بهره وری چه بصورت بهره شخصی و چه نفع اجتماعی متفاوت است. لذا در تعیین ارزش بویژه در مورد زوال موقت منافع و حتی نقص عضو دائم باید معیارهای دیگری در جهت جبران خسارت در نظر گرفت.

طول درمان که مدتهاست از گواهی های کارشناسی پزشکی قانونی حذف شده میتواند به عنوان یکی از معیارهای جبران خسارت در زوال منافع موقت مورد استفاده قرار گیرد. به نظر میرسد با توجه به تعریف ارزش به تفاوت صحیح و معیوب نیز بتوان به این نتیجه رسید. چرا که امروزه تفاوت عمده صحیح و معیوب در میزان بهره وری بوده و مجنی علیه در طول مدت درمان فاقد تواناییهای خود در زمان صحت و سلامت میباشد. بدیهی است میزان تاثیر آن در تعیین خسارت در قالب ارزش با محدودیت هایی همچون میزان دیه و دشواری کارشناسی روبروست و نیاز به بررسی عمیق و کارشناسی و استخراج ملاک های متوازن و متناسب و ایجاد وحدت رویه دارد.

کلمات کلیدی: ارزش - دیه - طول درمان - زوال موقت منافع